ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Մանկավարժություն և հոգեբանություն
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Լ.Գ.Բաղդասարյան /Ա.Ա.Հ/
Արձանագրություն № 8
«17» 12 2025 թ.

ՄՀ/բ-209 Սոցիալ-մանկավարժական վիկտիմոլոգիա ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ
Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ Մասնագիտական մանկավարժություն /011301.00.6/
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ Սոցիալական մանկավարժություն/ 011301.03.6/
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ մանկավարժության բակալավր
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝ մանկավարժության և հոգեբանության
/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝ Հեռակա
/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ 4-րդ կուրս, 1-ին կիսամյակ

Դասախոս(ներ)՝ Լիլիթ Բաղդասարյան
/անուն, ազգանուն/

էլ. հասցե lilitbaghdasaryan2020@gmail.com

Վանաձոր- 2025թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում 3
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները 3
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները 4
4. Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները 4
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների ....
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը ....
7. Ուսումնական աշխատանքները տեսակները ....
8. Դասավանդման մեթոդներ..... ...
9. Ուսումնառության մեթոդները ....
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը ....
11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ.....
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ..... ...
    12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ ...
    12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ..... ...
    12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ..... ...
    12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ ....
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում..... ...
14. Գնահատում..... ...
    14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում..... ...
    14.2. Հարցաշար..... ...
    14.3. Գնահատման չափանիշներ..... ...
15. Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ..... ...

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. **Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում[1].**

«Սոցիալ-մանկավարժական վիկտիմոլոգիա» դասընթացը կարևորվում է բարձրագույն մասնագիտական կրթության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում:

2. **Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.**

2.1. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել վիկտիմոլոգիա հասկացությանը, ընդգծել նրա կարևորությունը սոցիալ-մանկավարժական գործընթացն արդյունավետ կազմակերպելու գործում:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են.

- հաղորդել գիտելիքներ սոցիալ-մանկավարժական վիկտիմոլոգիայի, նրա խնդիրների, հիմնական հասկացությունների մասին, զոհի հետ աշխատանքի ձևերի, միջոցների, մեթոդների ճիշտ ընտրության ու հետևողական կիրառման մասին,
- ձևավորել գծապատկերներ, մոդելներ, սխեմաներ կազմելու կարողություն,
- ձևավորել ինքնուրույն ստեղծագործական մտածողությունը զարգացնելու կարողություն,
- սոցիալ-մանկավարժական խնդիրները լուծելու կարողություն:

3. **Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները**

«Սոցիալ-մանկավարժական վիկտիմոլոգիա» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների գիտելիքների և հմտությունների առկայությունը մասնագիտության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող «Սոցիալ-մանկավարժության խորհրդատվություն» դասընթացից:

4. **Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը.**

Կիմանա.

- «Սոցիալ-մանկավարժական վիկտիմոլոգիա» հասկացության էությունը, վիկտիմիզացիա, վիկտիմություն, վիկտիմի վարքագիծ հասկացությունները, սոցիալականացման անբարենպաստ պայմանների զոհերի տեսակները:

Կկարողանա.

- արժևորել դասընթացի դերն օպտիմալ և ժամանակի պահանջներին համահունչ մանկավարժական գործընթաց կազմակերպելու գործում,
- կազմել գծապատկերներ, մոդելներ, սխեմաներ, որոնք կօգնեն լուծել մանկավարժական խնդիրներ:

---

[1] Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

Կտիրապետի.

- մանկավարժական խնդիրները տարբեր մոտեցումներով լուծելուն:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Դասընթացի ուսուցման գործընթացը ուղղված է

-ընդհանրական գործիքային կոմպետենցիաների (այսուհետ ԳԿ) ձևավորմանը.

- վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,
- կազմակերպելու և պլանավորելու ունակություն,
- հենքային և ընդհանուր գիտելիքներ,
- մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,
- տեղեկատվությունը կառավարելու ունակություն,
- մանկավարժական խնդիրների լուծում,
- որոշումների ընդունում:

- ընդհանրական միջանձնային կոմպետենցիաների (այսուհետ ՄՁԿ) ձևավորմանը.

- քննադատական վերլուծության և ինքնաքննադատման ունակություն,
- թիմային աշխատանք,
- միջանձնային ունակություններ,
- միջառարկայական թիմում աշխատելու ունակություն,
- այլ ոլորտների փորձագետների հետ շփվելու ունակություն,
- բազմաձևության և բազմամշակութայնության ընդունում,
- միջազգային միջավայրում աշխատելու ունակություն,
- բարոյական արժեքներ:

- ընդհանրական համակարգային կոմպետենցիաների (այսուհետ ՀԳԿ) ձևավորմանը:

- գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,
- հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,
- սովորելու ունակություն,
- նոր իրավիճակներին հարմարվելու ունակություն,
- նոր գաղափարներ առաջ քաշելու (ստեղծագործելու) ունակություն,
- առաջնորդի հատկություններ,
- ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,
- նախագծեր մշակելու և դրանք կառավարելու ունակություն,
- նախաձեռնողականություն և ձեռներեցություն,
- որակի կարևորության գիտակցում,
- հաջողության ձգտում:

- առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաների (այսուհետ ԱԿ) ձևավորմանը:

- դրսևորել մասնագիտության պատմության և հիմունքների իմացություն,
- հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,
- համապատասխան համատեքստում ընկալել և մեկնաբանել նոր տեղեկատվությունը,

- ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,
- հասկանալ և օգտագործել քննադատական վերլուծության տեսությունների զարգացման մեթոդները,
- ցուցաբերել ուսումնասիրման ոլորտում հետազոտությունների որակի իմացություն,
- դրսևորել ժամանակակից խոր գիտելիքներ մասնագիտական ոլորտում,
- քննադատորեն գնահատել և մեկնաբանել տեսության ու պրակտիկայի նորագույն ձեռքբերումները,
- տիրապետել ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանալ մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,
- ունակ լինել ուրույն, թեկուզ և փոքր ներդրում կատարելու տվյալ առարկայական ոլորտում,
- ցուցաբերել ինքնուրույնություն և ստեղծագործական մոտեցում տվյալ առարկայական ոլոտում գործունեություն ծավալելիս,
- տիրապետել տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների[2].

«Սոցիալ-մանկավարժական վիկտիմոլոգիա» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն ու հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել մանկավարժական մասնագիտական գործունեության ընթացքում և մանկավարժության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)		2 կրեդիտ/60 ժամ

Աշխատանքի տեսակը	ժամաքանակ	ժամաքանակ
Դասախոսություն		4

[2] Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

Գործնական աշխատանք		4
Սեմինար պարապմունք		
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք		52
Ընդամենը		60
Ստուգման ձևը		Ստուգարք

7. <u>Ուսումնական աշխատանքների տեսակները</u>[3] .

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:
- **Սեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Սեմինարի ընթացքում

[3] Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Սեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Լաբորատոր աշխատանքները** նպաստում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների, համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախոսություն, համապատասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդոլոգիան:

Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրակացություն

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են[4]՝

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Գործարար խաղեր** – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:
- **Էսսե** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
- **Կլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի

[4] Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

վերլուծության կարողությունը:

- **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնաճանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
- **Հարցի նախապատրաստման մոդել** – կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:
- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխ-նոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Աշխատանքային տետր** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **Զեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **Հարցազրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. **Դասավանդման մեթոդներն են՝**[5] դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, թեմատիկ սեմինար, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն:

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են**[6]՝ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում:

---

[5] Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:
[6] Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների[7].

Հ/հ	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապմունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	ինքնուրույն աշխատանք
1.	Սոցիալ-մանկավարժական վիկտիմոլոգիայի էությունը					
2.	Սոցիալականացման անբարենպաստ պայմանների զոհեր					
3.	Դպրոցական միջավայրը և վիկտիմիզացիան					
4.	Սոցիալ-մանկավարժական միջամտությունը և վերականգնումը բռնության զոհ դարձած երեխաներին աջակցելու գործում					
5.	Սոցիալական ցանցերի և թվային տեխնոլոգիաների ազդեցությունը դեռահասների վիկտիմիզացիայի վրա					
6.	Քայքայիչ կրոնական աղանդներում ներգրավված երիտասարդները՝ որպես զոհ					
7.	Երիտասարդների և դեռահասների ռիսկի խմբերի սոցիալ-վիկտիմոլոգիական բնութագրերը					
8.	Հաշմանդամություն ունեցող երեխաների և զարգացման անոմալիաներ ունեցող անձանց սոցիալականացման առանձնահատկությունները					
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		4		4		

[7] Նման է օրացուցային պլանին

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

հ/հ	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Змановская, Е. В. Девиантное поведение личности и группы: Учебное пособие / Е. В. Змановская, В. Ю. Рыбников. –СПб.: Питер	2010
2.	Мардахаев, Л. В. Социальная педагогика: Учебник / Л. В. Мардахаев. –М.: Гардарики	2008
3.	Методические указания студентам по дисциплине «Социальная педагогика» / Авт.-сост. Е. Г. Шаин. – 3-е изд. –Тула: Изд-во Тул. гос. пед. ун-та им. Л. Н. Толстого	2011
4.	Мудрик, А. В. Социальная педагогика: Учебник для студ. высш. учеб. заведений / А. В. Мудрик. –М.: Академия	2009
5.	Мудрик, А. В. Социализация человека: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / А. В. Мудрик. –М.: Академия	2004
6.	Социальная педагогика: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Под ред. В. А. Никитина. –М.: ВЛАДОС	2000
7.	Социальные отклонения. –М.: Юрид. лит.	1989
8.	Штинова, Г. Н. Социальная педагогика: Учеб. для студентов вузов, обучающихся по специальности «Соц. педагогика» / Г. Н. Штинова, М. А. Галагузова, Ю. Н. Галагузова; под общ. ред. М. А. Галагузовой. –М.: ВЛАДОС	2008
Լրացուցիչ գրականություն (ԼԳ)		
1.	Ирина Германовна Малкина-Пых, Виктимология. Психология поведения жертвы	2013
2.	Н.И. Бумаженко, Виктимология	2010
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.		
2.		

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն[8]
1.	Սոցիալ-մանկավարժական վիկտիմոլոգիայի էությունը	«Վիկտիմոլոգիա» հասկացությունը։ Երեխայի և դեռահասի որպես զոհի կարգավիճակի հոգեբանական և սոցիալ-մանկավարժական հետևանքները		Պ2
2.	Սոցիալականացման անբարենպաստ պայմանների զոհեր	Անձին սոցիալականացման անբարենպաստ պայմանների զոհ դարձնող օբյեկտիվ գործոնները և սուբյեկտիվ նախադրյալները։ Սոցիալականացման անբարենպաստ պայմանների զոհերի տեսակները։ «Նորմա» և «շեղում նորմայից» հասկացությունները		Պ5
3.	Դպրոցական միջավայրը և վիկտիմիզացիան	Ուսուցիչ-աշակերտ հարաբերությունները որպես վիկտիմիզացիայի հնարավոր միջավայր։ Էմիգրանտ երեխաների վիկտիմիզացիան դպրոցում. հարմարման խնդիրները։ Դասընկերների աջակցությունը որպես պաշտպանիչ գործոն վիկտիմիզացիայից		Պ3
4.	Սոցիալ-մանկավարժական միջամտությունը և վերականգնումը բռնության զոհ դարձած երեխաներին աջակցելու գործում	Ընտանիքում բռնության ենթարկված երեխաների սոցիալ-մանկավարժական վերականգնումը։ Սոցիալ-մանկավարժական միջամտությունների ազդեցությունը բուլլինգի նվազեցման վրա։		Պ1

[8] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		Միջամտության մոդելներ՝ դպրոցում զոհ դարձած երեխաներին օգնելու համար։ Դպրոցական միջավայրում վիկտիմիզացիայի դեպքերի կանխման ռազմավարություններ		
5.	Սոցիալական ցանցերի և թվային տեխնոլոգիաների ազդեցությունը դեռահասների վիկտիմիզացիայի վրա	Սոցիալական ցանցերը որպես հաղորդակցման միջոց Դեռահասները և սոցիալական ցանցերը		Պ4
6.	Քայքայիչ կրոնական աղանդներում ներգրավված երիտասարդները՝ որպես զոհ	Կրոնական աղանդը որպես ժամանակակից երիտասարդության սոցիալականացման գործում զոհի գործոն։ Քայքայիչ կրոնական աղանդներում երիտասարդների ներգրավվածության կանխարգելումը		Պ6

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

Հ/հ	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն[9]
1.	Սոցիալ-մանկավարժական վիկտիմոլոգիայի էությունը	«Վիկտիմոլոգիա» հասկացությունը։ Երեխայի և դեռահասի որպես զոհի կարգավիճակի հոգեբանական և սոցիալ-մանկավարժական հետևանքները		ինքն իրեն, խումբը պատասխանողի ն, դասախոսն ամբողջացնում է	Պ2
2.	Սոցիալականացման անբարենպաստ պայմանների զոհեր	Անձին սոցիալականացման անբարենպաստ պայմանների զոհ դարձնող օբյեկտիվ գործոնները և սուբյեկտիվ նախադրյալները։		ինքն իրեն, խումբը պատասխանողի	Պ5

[9] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		Սոցիալականացման անբարենպաստ պայմանների զոհերի տեսակները։ «Նորմա» և «շեղում նորմայից» հասկացությունները		ն, դասախոսն ամբողջացնում է	
3.	Դպրոցական միջավայրը և վիկտիմիզացիան	Ուսուցիչ-աշակերտ հարաբերությունները որպես վիկտիմիզացիայի հնարավոր միջավայր։ Էմիգրանտ երեխաների վիկտիմիզացիան դպրոցում. հարմարման խնդիրները։ Դասընկերների աջակցությունը որպես պաշտպանիչ գործոն վիկտիմիզացիայից		ինքն իրեն, խումբը պատասխանողի ն, դասախոսն ամբողջացնում է	Պ3
4.	Սոցիալ-մանկավարժական միջամտությունը և վերականգնումը բռնության զոհ դարձած երեխաներին աջակցելու գործում	Ընտանիքում բռնության ենթարկված երեխաների սոցիալ-մանկավարժական վերականգնումը։ Սոցիալ-մանկավարժական միջամտությունների ազդեցությունը բուլլինգի նվազեցման վրա։ Միջամտության մոդելներ՝ դպրոցում զոհ դարձած երեխաներին օգնելու համար։ Դպրոցական միջավայրում վիկտիմիզացիայի դեպքերի կանխման ռազմավարություններ		ինքն իրեն, խումբը պատասխանողի ն, դասախոսն ամբողջացնում է	Պ1
5.	Սոցիալական ցանցերի և թվային տեխնոլոգիաների ազդեցությունը դեռահասների վիկտիմիզացիայի վրա	Սոցիալական ցանցերը որպես հաղորդակցման միջոց Դեռահասները և սոցիալական ցանցերը		ինքն իրեն, խումբը պատասխանողի ն, դասախոսն ամբողջացնում է	Պ4

6.	Քայքայիչ կրոնական աղանդներում ներգրավված երիտասարդները՝ որպես զոհ	Կրոնական աղանդը որպես ժամանակակից երիտասարդության սոցիալականացման գործում զոհի գործոն։ Քայքայիչ կրոնական աղանդներում երիտասարդների ներգրավվածության կանխարգելումը		ինքն իրեն, խումբը պատասխանողին, դասախոսն ամբողջացնում է	Պ6
7.	Երիտասարդների և դեռահասների ռիսկի խմբերի սոցիալ-վիկտիմոլոգիական բնութագրերը	Ռիսկի խումբ հասկացությունը։ Ռիսկի խմբի երեխաները որպես սոցիալականացման զոհ		ինքն իրեն, խումբը պատասխանողին, դասախոսն ամբողջացնում է	Պ7
8.	Հաշմանդամություն ունեցող երեխաների և զարգացման անոմալիաներ ունեցող անձանց սոցիալականացման առանձնահատկությունները	Հաշմանդամություն հասկացությունը։ Հաշմանդամություն ունեցող անձինք որպես սոցիալիզացիայի զոհ		ինքն իրեն, խումբը պատասխանողին, դասախոսն ամբողջացնում է	Պ8
Ընդամենը՝					

12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն[10]
1.					
2.					

[10] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Աշխատանքի տեսակը[11]	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը
1.	Սոցիալական մանկավարժի և հոգեբանի համագործակցությունը վիկտիմիզացիայի կանխման գործում	Էսսե Զեկույց		Բանավոր հարցում
2.	Վիկտիմիզացիայի ենթարկված աշակերտների հուզական խանգարումների ուսումնասիրման մոդել	Էսսե Զեկույց		Բանավոր հարցում
3.	Քայքայիչ կրոնական աղանդներին երիտասարդների ներգրավումը կանխելու մանկավարժական մոդել	Էսսե Զեկույց		Բանավոր հարցում
4.	Վիկտիմության և ընտանեկան դաստիարակության միջև փոխկապակցվածությունը	Էսսե Զեկույց		Բանավոր հարցում
5.	Ագրեսիվությունը և բռնության նկատմամբ հակվածությունը	Էսսե Զեկույց		Բանավոր հարցում
6.	Հանցագործությունների զոհերը	Էսսե Զեկույց		Բանավոր հարցում
7.	Վիկտիմիզացիան ընտանիքում	Էսսե Զեկույց		Բանավոր հարցում
8.	Ագրեսիվության վարքի խանգարման ախտորոշման և մեթոդները	Էսսե Զեկույց		Բանավոր հարցում
9.	Երիտասարդական և դեռահասության տարիքի ռիսկի խմբի սոցիալ-վիկտիմոլոգիական բնութագրերը	Էսսե Զեկույց		Բանավոր հարցում

[11] Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

10.	Վիկտիմիզացված երեխայի հոգեբանական դիմանկարն ու սոցիալ-մանկավարժական աջակցությունը	Էսսե Զեկույց		Բանավոր հարցում
11.	Աշակերտների միջանձնային հարաբերությունների վերլուծությունը վիկտիմիզացիայի կանխարգելման նպատակով	Էսսե Զեկույց		Բանավոր հարցում
12.	Վիկտիմիզացիայի դեպքի ուսումնասիրություն	Էսսե Զեկույց		Բանավոր հարցում
13.	Դպրոցում կրոնական, էթնիկ կամ սեռական փոքրամասնությունների դեմ ուղղված վիկտիմացման խնդիրները	Էսսե Զեկույց		Բանավոր հարցում
14.	Աշակերտների իրազեկման դասի մշակումը՝ «Ի՞նչ է բուլլինգը և ինչպես պաշտպանվել դրանից» թեմայով	Էսսե Զեկույց		Բանավոր հարցում
15.	Վիկտիմոլոգիական գաղափարները կրոնական և գեղարվեստական գրականության մեջ	Էսսե Զեկույց		Բանավոր հարցում

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում[12]

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Սարքեր, սարքավորումներ	Համակարգիչ, պրոյեկտոր
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

[12] Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրարկման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման,
- ինքնուրույն աշխատանքը գնահատվում է ըստ հետևյալ ռուբրիկի.

Ցուցանիշ	Նկարագրություն	Մաքս. միավոր
Թեմայի բացահայտում	Թեման ամբողջությամբ և խորությամբ բացահայտված է, նշված են հիմնական գաղափարները, տրամաբանորեն կառուցված է	4
Գործնական բաղադրիչ (նախագիծ/դեպքի վերլուծություն)	Գործնական օրինակ/դեպք է ներկայացված կամ մշակված է գործնական առաջարկ/միջամտություն	4
Նորարարական և քննադատական մտածողություն	Ուշադրություն է դարձված ոչ ստանդարտ տեսանկյուններին, համեմատություններին, վերլուծությանը	4
Կառուցվածք և տրամաբանություն	Աշխատանքը կառուցված է հստակ՝ ներածություն, հիմնական մաս, եզրակացություն	4
Լեզու և ոճ	Աշխատանքում օգտագործվում է հստակ, գրագետ և գիտական լեզու	2
Ներկայացման ձև (PowerPoint կամ բանավոր զեկույց)	Սահուն խոսք, հաղորդակցություն լսարանի հետ, վստահություն, ժամանակի պահպանում	2

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի[13]:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է **ստուգարքով**:

Ստուգարքով ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ ստուգման և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:[14]

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1. «Վիկտիմոլոգիա» հասկացությունը:
2. Երեխայի և դեռահասի որպես զոհի կարգավիճակի հոգեբանական և սոցիալ-մանկավարժական հետևանքները:
3. Անձին սոցիալականացման անբարենպաստ պայմանների զոհ դարձնող օբյեկտիվ գործոնները և սուբյեկտիվ նախադրյալները:
4. Սոցիալականացման անբարենպաստ պայմանների զոհերի տեսակները:
5. «Նորմա» և «շեղում նորմայից» հասկացությունները:
6. Ուսուցիչ-աշակերտ հարաբերությունները որպես վիկտիմիզացիայի հնարավոր միջավայր:
7. Էմիգրանտ երեխաների վիկտիմիզացիան դպրոցում. հարմարման խնդիրները:
8. Դասընկերների աջակցությունը որպես պաշտպանիչ գործոն վիկտիմիզացիայից:

---

[13]«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

[14] Կիրառվում է կամ առաջին, կամ երկրորդ պարբերությունն ըստ դասընթացի ամփոփման ձևի:

9. Ընտանիքում բռնության ենթարկված երեխաների սոցիալ-մանկավարժական վերականգնումը։

10. Սոցիալ-մանկավարժական միջամտությունների ազդեցությունը բուլլինգի նվազեցման վրա։

11. Միջամտության մոդելներ՝ դպրոցում զոհ դարձած երեխաներին օգնելու համար։

12. Դպրոցական միջավայրում վիկտիմիզացիայի դեպքերի կանխման ռազմավարություններ։

13. Սոցիալական ցանցերը որպես հաղորդակցման միջոց։

14. Դեռահասները և սոցիալական ցանցերը։

15. Կրոնական աղանդը որպես ժամանակակից երիտասարդության սոցիալականացման գործում զոհի գործոն։

16. Քայքայիչ կրոնական աղանդներում երիտասարդների ներգրավվածության կանխարգելումը։

17. Ռիսկի խումբ հասկացությունը։

18. Ռիսկի խմբի երեխաները որպես սոցիալականացման զոհ։

19. Հաշմանդամություն հասկացությունը։

20. Հաշմանդամություն ունեցող անձինք որպես սոցիալիզացիայի զոհ։

1.1. Գնահատման չափանիշները[15].

Գործնական աշխատանքները.

- Նյութի գիտական, համակարգված ձևակերպում
- Ինքնուրույն եզրահանգումներ, սեփական տեսակետի ներկայացում
- Նյութը ներկայացնելիս երկու և ավելի գիտական աղբյուրների օգտագործում
- Գրաֆիկական պատկերների, աղյուսակների, տեսաներկայացման առկայություն

Լաբորատոր աշխատանքները.

- Ժամանակի ռացիոնալ օգտագործում
- Լաբորատոր աշխատանքի տեսական, գիտելիքահեն հիմնավորում

Ինքնուրույն աշխատանքը.

- Ստեղծագործական մոտեցման առկայություն
- Հետազոտական աշխատանքի առկայություն
- Ինքնուրույն դատողություններ
- Առաջարկություններ

[15] Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝ Մասնագիտական մանկավարժություն /011301.00.6/
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ Սոցիալական մանկավարժություն/ 011301.03.6/
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ մանկավարժության բակալավր
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2025

Հեռակա ուսուցման համակարգ

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">ՄՀ/բ-209 Սոցիալ-մանկավարժական վիկտիմոլոգիա</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">2 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի</td><td colspan="4">4-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="4">Լսարանային</td><td rowspan="4">8</td><td>Դասախոսություն</td><td>4</td></tr>
<tr><td>Սեմինար</td><td></td></tr>
<tr><td>Լաբորատոր աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td>4</td></tr>
<tr><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">52</td></tr>
<tr><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">60</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">Ստուգարք</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել վիկտիմոլոգիա հասկացությանը, ընդգծել նրա կարևորությունը սոցիալ-մանկավարժական գործընթացն արդյունավետ կազմակերպելու գործում։</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Գիտելիք
Գիտի.
• «Սոցիալ-մանկավարժական վիկտիմոլոգիա» հասկացության էությունը, վիկտիմիզացիա, վիկտիմություն, վիկտիմի վարքագիծ հասկացությունները, սոցիալականացման անբարենպաստ պայմանների զոհերի տեսակները։
Հմտություն
Տիրապետում է.
• մանկավարժական խնդիրները տարբեր մոտեցումներով լուծելուն։
Կարողություն
Կարողանում է.
• արժևորել դասընթացի դերն օպտիմալ և ժամանակի պահանջներին համահունչ մանկավարժական գործընթաց կազմակերպելու գործում,
• կազմել գծապատկերներ, մոդելներ, սխեմաներ, որոնք կօգնեն լուծել մանկավարժական խնդիրներ։</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի բովանդակությունը</td><td colspan="4">Սոցիալ-մանկավարժական վիկտիմոլոգիայի էությունը։
Սոցիալականացման անբարենպաստ պայմանների զոհեր։</td></tr>
</table>

	Դպրոցական միջավայրը և վիկտիմիզացիան։ Սոցիալ-մանկավարժական միջամտությունը և վերականգնումը բռնության զոհ դարձած երեխաներին աջակցելու գործում։ Սոցիալական ցանցերի և թվային տեխնոլոգիաների ազդեցությունը դեռահասների վիկտիմիզացիայի վրա։ Քայքայիչ կրոնական աղանդներում ներգրավված երիտասարդները՝ որպես զոհ։ Երիտասարդների և դեռահասների ռիսկի խմբերի սոցիալ-վիկտիմոլոգիական բնութագրերը։ Հաշմանդամություն ունեցող երեխաների և զարգացման անոմալիաներ ունեցող անձանց սոցիալականացման առանձնահատկությունները։
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքներին հասնելու ընթացքի գնահատում՝ • գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը 40 միավոր, • ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր, • դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր, • ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր։ Ստուգարքով ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ ստուգման և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով։
Գրականություն	1. Змановская, Е. В. Девиантное поведение личности и группы: Учебное пособие / Е. В. Змановская, В. Ю. Рыбников.

	–СПб.: Питер, 2010. 2. Мардахаев, Л. В. Социальная педагогика: Учебник / Л. В. Мардахаев. –М.: Гардарики, 2008. 3. Методические указания студентам по дисциплине «Социальная педагогика» / Авт.-сост. Е. Г. Шаин. – 3-е изд. – Тула: Изд-во Тул. гос. пед. ун-та им. Л. Н. Толстого, 2011. 4. Мудрик, А. В. Социальная педагогика: Учебник для студ. высш. учеб. заведений / А. В. Мудрик. –М.: Академия, 2009. 5. Мудрик, А. В. Социализация человека: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / А. В. Мудрик. –М.: Академия, 2004. 6. Социальная педагогика: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Под ред. В. А. Никитина. –М.: ВЛАДОС, 2000. 7. Социальные отклонения. –М.: Юрид. лит., 1989. 8. Штинова, Г. Н. Социальная педагогика: Учеб. для студентов вузов, обучающихся по специальности «Соц. педагогика» / Г. Н. Штинова, М. А. Галагузова, Ю. Н. Галагузова; под общ. ред. М. А. Галагузовой. –М.: ВЛАДОС, 2008.